

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียน
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี
ประชากรที่ใช้ศึกษาคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี
จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมา
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเสนอ
ในรูปตารางประกอบความเรียง ได้ผลสรุปดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลด้านสภาพโดยทั่วไปของนักเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
อายุระหว่าง 14-15 ปี มีพี่หรือน้อง 3 คน และอาศัยอยู่กับบิดามารดา
2. ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า
  - 2.1 นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุดด้านการศึกษาระดับสูง
คือจะวางแผนการศึกษาก่อนตัดสินใจศึกษาต่อโดยอยู่ในระดับมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคต
โดยรวมในระดับมาก
  - 2.2 นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุด ทางด้านการนำความรู้ไปประกอบ
อาชีพนี้คือจะเลือกทำอาชีพที่ชอบที่สุดโดยอยู่ในระดับมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวม
ในระดับมาก
  - 2.3 นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุดด้านการปฏิบัติตนในสังคมคือ
จะปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยอยู่ในระดับมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวม
ในระดับมาก
4. นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุด ด้านการสร้างครอบครัวอยู่คือต้องให้
ความสำคัญแก่ครอบครัวโดยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวม
ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการศึกษาระดับสูง

ลักษณะมุ่งอนาคตในด้านการศึกษาระดับสูง พบว่านักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุดทางด้านการศึกษาระดับสูง คือจะวางแผนการศึกษาก่อนจะตัดสินใจศึกษาต่อ โดยอยู่ในระดับมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมในระดับมากนั้น แสดงให้เห็นได้ว่า นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตเพราะมีการวางแผน มีการคิดก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพยายามในการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ พนิดา สินสุวรรณ (2531, หน้า 29) ที่กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ในลักษณะที่ 2 ว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นกระบวนการคิดของบุคคลที่คำนึงอยู่เสมอว่าการกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งนั้น ควรต้องมีการดำเนินการวางแผนการศึกษาข้อมูล การคิดถึงผลกระทบ ผลที่เกิดขึ้นนั้น ต่อเนื่องจากปัจจุบัน ไปสู่ออนาคตอย่างไร บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ตามความหมายนี้จะเป็นผู้ที่คิดก่อนทำ การตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งใดต้องส่งผลกระทบต่อสังคมน้อยที่สุด หรือลดเว้นการกระทำในสิ่งที่เล็งเห็นว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคมมากที่สุด จากการที่นักเรียนคิดและวางแผนการศึกษาทำให้นักเรียนทราบเป้าหมายและมีความพยายาม ตั้งใจเรียน ศึกษาหาความรู้เพื่อให้ได้ไปสูเป้าหมายตามแผนที่วางไว้ สอดคล้องกับสุรพงษ์ ชูเดช (2543, หน้า 7) ได้กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดขึ้นต้องอาศัยพื้นฐานด้านความคิดและสติปัญญา เนื่องจากบุคคลที่มุ่งอนาคตจะต้องเป็นผู้คาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นการที่นักเรียนได้รับการศึกษา กลุ่มเวลาสติปัญญา จากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี จึงถือได้ว่ามีพื้นฐานการศึกษาและสามารถทราบได้ว่าตนเองสามารถเรียนได้ถึงระดับไหน จะเลือกเรียนสาขาอะไร และการที่เป็นนักเรียนประจำคืออยู่กินนอน ในโรงเรียน ต้องทำกิจกรรมทุกอย่างที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้ ทำให้นักเรียนที่นี้จะต้องดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีครูคอยดูแลแต่ก็ไม่เหมือนอยู่กับครอบครัว เพราะครูเพียงคนเดียวต่อหนึ่งเรือนนอนอาจจะดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้นนักเรียนที่นี้จึงต้องดำเนินชีวิตเองโดยมีครูมีส่วนในการอบรมและให้การศึกษา การที่จะไปสู่ออนาคตที่ดีได้ ต้องมีการวางแผนและเตรียมตัวสู่โลกภายนอกโรงเรียนด้วยตนเอง และรู้จักมีความอดทน คืออดได้ รอได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพร วงศ์ใหญ่ (2542, หน้า 26) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคต หรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ไกลของบุคคลว่าจะเกิด

อะไรซึ่งบ้างกับตนในอนาคต สิ่งที่จะเกิดขึ้นนั้นมีผลดีผลเสียอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสม และมีการวางแผนปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ด้วยความอดทน และรู้จักอดได้ รอได้ ตลอดจนไม่ละความพยายามหาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมเพื่อผลที่ต้องการในอนาคต และจันทนา นนธิกร (2533, หน้า 32-33) กล่าวว่าบุคคลที่มีเป้าหมายหรือมีกำหนดไว้ล่วงหน้าชัดเจน ย่อมมีความตั้งใจและใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคต และการที่นักเรียนมีเป้าหมายและวางแผนการศึกษาก่อนตัดสินใจศึกษาต่อในอนาคตว่าจะเรียนให้ถึงระดับไหน จึงทำให้มีความตั้งใจเรียน และนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี การที่จะไปถึงเป้าหมายได้ต้องมีโอกาสและมีปัจจัยสนับสนุน ก็ต้องมีความอดทนที่จะอยู่ในโรงเรียนประจำ มีความประพฤติดีอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน ดังนั้นการที่นักเรียนเรียนดี ประพฤติดี มีความอดทนต่อสิ่งเร้าภายนอก เขาก็จะได้รับโอกาสที่ดีเป็นรางวัล เช่น ได้รับทุนการศึกษาต่อในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงเดือน พันทุมนานิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2520, หน้า 35) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นความสามารถควบคุมตนเอง ซึ่งแสดงออกพฤติกรรมอดได้ รอได้ ในประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลใหญ่ในอนาคต ดังนั้นครูผู้สอนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี จึงต้องวางแผนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยการศึกษาหานวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และควรศึกษาวิธีการที่จะส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตให้แก่ นักเรียน ทั้งนี้การที่นักเรียนที่มีลักษณะที่มุ่งอนาคตจะสามารถวางแผนการศึกษาก่อนตัดสินใจศึกษาต่อโดยมีครูสั่งสอนเนื้อหาวิชาในสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คอยช่วยเหลือและปูพื้นฐานทางด้านการศึกษารับสูงให้แก่ นักเรียน โดยนักเรียนจะมีความสามารถในการวางแผนการศึกษาของตนได้ดียิ่งขึ้น

2. ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการนำความรู้ไปประกอบอาชีพ

ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการนำความรู้ประกอบอาชีพที่พบว่านักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุด ทางด้านการนำความรู้ไปประกอบอาชีพคือจะเลือกทำอาชีพที่ชอบที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับมากนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่านักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตและมีเป้าหมายในการเลือกประกอบอาชีพ โดยจะเลือกอาชีพที่ตนเองชอบและสนใจ ซึ่งการที่เลือกอาชีพที่ชอบที่สุดก็จะส่งผลให้นักเรียนมีความพยายามที่จะไปเรียน ใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง เพื่อให้ได้โอกาสในการทำงานอาชีพที่มุ่งหวังได้ ทั้งนี้สอดคล้องกับ พระเทพเวที (2531, หน้า 25) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญ

ของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่าคนที่พัฒนา มีสติปัญญา มีชีวิตที่ดี ควรรู้จักจุดมุ่งหมายของชีวิต เพื่อที่จะได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม และใช้สำรวจด้วยตนเองจะได้มีความมั่นใจ ในการที่จะพัฒนาตนให้ดียิ่งขึ้นไป และการที่นักเรียนเป็นเด็กด้อยโอกาส การมีอาชีพเป็นสิ่ง ที่สำคัญที่สุดของนักเรียนมาก เพราะในชีวิตของหลายคนมาจากครอบครัวที่ขาดปัจจัย โดยเฉพาะด้านการเงิน ประกอบกับบิดามารดาของบางคนก็มีอาชีพที่ไม่แน่นอน รับจ้างบ้าง เร่ร่อนบ้าง มีอาชีพไม่เป็นหลักแหล่ง ดังนั้นการที่จะเลือกประกอบอาชีพที่ชอบที่สุดก็เป็น สัญญาณาให้ทราบว่าเด็กด้อยโอกาสเหล่านี้ ในอนาคตเขาจะมีอาชีพที่เป็นหลักแหล่งและ จะสามารถประกอบอาชีพนั้นได้อย่างมีคุณภาพ เพราะการที่จะทำอะไรในสิ่งที่ชอบจะต้องมี การศึกษา ค้นคว้า และพัฒนาใส่ใจต่อสิ่งนั้น เช่นเดียวกับ จันทนา นนทิกร (2533, หน้า 32.33) กล่าวว่าบุคคลที่มีเป้าหมายในอนาคตซึ่งเป้าหมายจะมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ ที่เป็นพื้นฐานของการมุ่งตรงไปสู่พฤติกรรมคือ เป้าหมายที่กำหนด แนวทางการตัดสินใจว่าจะใช้ความพยายามเท่าใดในการทำงานนั้น และเป้าหมาย มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมการทำงานโดยตระหนักถึงความสำคัญ ดังนั้นแรงจูงใจของ นักเรียนคืออาชีพที่ชอบที่สุด ซึ่งพฤติกรรมที่จะต้องพานักเรียนไปสู่อาชีพที่ชอบที่สุดคือ การตั้งใจเรียนและศึกษาค้นคว้าในอาชีพที่ตนเองสนใจและชอบ ขณะเดียวกันครูผู้สอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา และวัฒนธรรม ควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบอาชีพให้แก่ผู้เรียน โดยการชี้แนะถึงอาชีพที่ดีและไม่ผิดต่อกฎหมายและ ศีลธรรม

และจากการที่นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตที่จะเลือกทำอาชีพที่ชอบที่สุดนั้น การที่นักเรียนจะสามารถเลือกทำอาชีพที่ชอบตามความหวังที่ตั้งใจไว้ในอนาคตได้นั้น ครูสังคมศึกษาเป็นผู้ช่วยเหลือสั่งสอนโดยใช้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยนักเรียนในการวางแผนด้านอาชีพให้แก่ผู้เรียน โดยจะต้องชี้แนะให้นักเรียนทราบ ถึงอาชีพสุจริตและไม่สุจริต เพื่อไม่ให้นักเรียนทำอาชีพที่ขัดต่อศีลธรรมจรรยา และผิดกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศชาติ แต่ในทางตรงกันข้ามนักเรียนควร เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าในอนาคต

3. ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการปฏิบัติตนในสังคม

ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการปฏิบัติตนในสังคม ที่พบว่านักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคต มากที่สุดด้านการปฏิบัติตนคือจะปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโดยอยู่ในระดับมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมในระดับมากนั้น แสดงให้เห็นได้ว่าการที่นักเรียน จะดำรงชีวิตอยู่ได้สังคมในอนาคตข้างหน้า นั้น นักเรียนจะต้องตระหนักว่านักเรียนคือสมาชิก

ของสังคมคือสิ่งสำคัญสำหรับเขา และการทำตัวเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมจึงมีความจำเป็นที่ต้องปฏิบัติ ถึงแม้ว่านักเรียนจะเป็นเด็กด้อยโอกาสและขาดโอกาสทางสังคมหลายด้าน แต่นักเรียนเหล่านี้ก็ได้รับโอกาสที่ดีคือได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล และได้ให้เข้ามาสู่ระบบการศึกษา ทำให้เขามีความหวังด้านสังคมว่าเมื่อเขาจบการศึกษาไปแล้วเขาสามารถที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้ด้วยการเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับไรท์ (Weight, 1975, p.298) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและไม่ฝ่าฝืน กฎเกณฑ์แห่งศาสนาและกฎหมาย ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นผู้มีจริยธรรม และยังพบอีกว่าผู้อาวุชญากรรมมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศที่กำลังการพัฒนาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี ประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องเห็นความสำคัญของการวางแผน เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต และคงกล่าวได้ว่าผู้ไม่นึกถึงอนาคตไม่สามารถอดได้ รอได้ อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม ดังนั้นการที่นักเรียนจะประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของสังคม จึงถือได้ว่านักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตสูง ประกอบกับการได้รับการศึกษาและรับความรู้ด้านสังคม ในสาระหน้าที่พลเมืองในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี ก็จะเป็นส่วนที่ช่วยเสริมให้นักเรียน ได้รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนถึงการปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ในอนาคตนักเรียนจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป ทั้งนี้ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการปฏิบัติตนในสังคม ซึ่งนักเรียนจะต้องจะปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นคนดีของสังคมนั้น เป็นผลมาจากการที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นเหมือนเบ้าหลอมแห่งการพัฒนาคนสู่สังคมโดยมีครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนทำหน้าที่พัฒนานักเรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้ ด้วยการสอนเนื้อหาสาระทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และอบรมสั่งสอนให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำรงชีวิตในสังคม และครูสังคมศึกษายังต้องทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำรงตนในสังคมแก่นักเรียนอีกด้วย

4. ลักษณะมุ่งอนาคตด้านการสร้างครอบครัว

ลักษณะมุ่งอนาคตด้านครอบครัว ที่พบว่านักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุดด้านการสร้างครอบครัว คือต้องให้ความสำคัญแก่ครอบครัวโดยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีลักษณะมุ่งอนาคตโดยรวมในระดับมากที่สุดนั้น แสดงให้เห็นได้ว่านักเรียนมองว่า

ครอบครัวมีความสำคัญแก่ชีวิตของนักเรียนมาก แม้ว่านักเรียนส่วนมาก
 ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จะเป็นผู้ที่ด้อยโอกาสและมีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ เช่น
 พ่อแม่แยกทางกัน พ่อแม่เสียชีวิต ต้องอาศัยอยู่กับคนอื่นหรือมูลนิธิก็ตาม แต่นักเรียนก็ยัง
 มีกำลังใจที่จะผลักดันตนเองสู่ชีวิตที่ดีในอนาคต โดยนักเรียนจะต้องมีครอบครัวและต้องให้
 ความสำคัญแก่ครอบครัวของตนเอง รวมทั้งต้องสร้างครอบครัวที่อบอุ่นเพื่อไม่ให้เหมือน
 อดีตที่ผ่านมาของนักเรียน ทั้งนี้การที่นักเรียนได้เข้าศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดจันทบุรี
 ถือได้ว่าเป็นโอกาสดีที่นักเรียนที่จะได้รับการกลม่อเมตตาใจใจและเพิ่มพูนสติปัญญา
 จากการเรียนรู้จากเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ในสาระหน้าที่พลเมืองและสาระพุทธศาสนาเพื่อนำไปใช้เป็นพื้นฐานของครอบครัว
 โดยทำให้นักเรียนเป็นคนดี เห็นคุณค่าและความสำคัญของครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการนำผลการของศึกษาไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้
 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการพัฒนานักเรียน
 ให้มีลักษณะมุ่งอนาคตให้มากขึ้น
2. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
 และวัฒนธรรมที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตแก่นักเรียนให้มากขึ้นในระดับชั้นต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรค ต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนที่เรียน
 ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดจันทบุรี
2. ควรศึกษาแนวทางในการดำเนินการเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต
 ให้เกิดแก่นักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จังหวัดจันทบุรีเพิ่มมากขึ้น